

ANTAGNA TEXTER

P9_TA(2023)0268

Vallagen, undersökningskommittén och rättsstatsprincipen i Polen

Europaparlamentets resolution av den 11 juli 2023 om vallagen, undersökningskommittén och rättsstatsprincipen i Polen (2023/2747(RSP))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget), särskilt artiklarna 2, 4.3 och 7.1,
- med beaktande av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan),
- med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens¹,
- med beaktande av den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna samt protokollen till denna,
- med beaktande av sin resolution av den 17 september 2020 om förslaget till rådets beslut om fastslående av att det finns en klar risk för att Republiken Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen²,
- med beaktande av sina resolutioner av den 16 januari 2020 och den 5 maj 2022 om de pågående utfrågningarna inom ramen för artikel 7.1 i EU-fördraget: Polen och Ungern³,
- med beaktande av sin resolution av den 9 juni 2022 om rättsstatsprincipen och det potentiella godkännandet av Polens nationella återhämtningsplan⁴,
- med beaktande av sin resolution av den 21 oktober 2021 om rättsstatskrisen i Polen och EU-rättens företräde⁵,
- med beaktande av sin resolution av den 16 september 2021 om mediefrihet och

¹ EUT L 57, 18.2.2021, s. 17.

² EUT C 385, 22.9.2021, s. 317.

³ EUT C 270, 7.7.2021, s. 91, EUT C 465, 6.12.2022, s. 147.

⁴ EUT C 493, 27.12.2022, s. 108.

⁵ EUT C 184, 5.5.2022, s. 154.

ytterligare urholkning av rättsstatsprincipen i Polen¹,

- med beaktande av brevet från ledarna för fem politiska grupper i Europaparlamentet av den 6 juni 2023 om behovet av ett fullskaligt valobservatörsuppdrag för parlamentsvalet i Polen,
- med beaktande av kapitlet om situationen i Polen i kommissionens årliga rapporter om rättsstatsprincipen,
- med beaktande av interimresolutionen från Europarådets ministerkommitté av den 7 juni 2023 om verkställandet av Europadomstolens dom i målet *Xero Flor w Polsce sp. z o.o. mot Polen*,
- med beaktande av artikel 132.2 i arbetsordningen, och av följande skäl:
 - A. Unionen bygger på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter, enligt artikel 2 i EU-fördraget och såsom återspeglas i stadgan och fastslås i internationella människorättsfördrag.
 - B. I enlighet med artikel 49 i EU-fördraget utgörs EU av stater som fritt och frivilligt har förbundet sig att främja de gemensamma värden som avses i artikel 2 i EU-fördraget.
 - C. Att en medlemsstat efterlever de värden som omfattas av artikel 2 i EU-fördraget är ett villkor för att den medlemsstaten ska kunna åtnjuta alla rättigheter som följer av tillämpningen av fördragen. Polen har självt anslutit sig till de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget. En klar risk för att en medlemsstat allvarligt åsidosätter de värden som anges i artikel 2 i EU-fördraget berör inte bara den enskilda medlemsstaten, utan har också en väldig påverkan på de övriga medlemsstaterna, på deras ömsesidiga förtroende och på unionens själva natur och unionsmedborgarnas grundläggande rättigheter.
 - D. Rättsstatsprincipen har i flera år försämrats i Polen till följd av de systematiska åtgärderna från dess regering. Denna situation har inte behandlats tillräckligt, det kvarstår många orosmoment och många nya problem uppkommer hela tiden. Detta inverkar negativt på bilden av EU och även på dess ändamålsenlighet och trovärdighet när det gäller att försvara grundläggande rättigheter, mänskliga rättigheter och demokrati globalt. Problemet måste behandlas genom en gemensam EU-åtgärd.
 - E. Den 26 januari 2023 antog sejmen, det polska parlamentets underhus, ändringar av landets vallag, som trädde i kraft den 31 mars 2023, mindre än sex månader innan nästa parlamentsval förväntas utlysas. Detta strider mot den uppförandekod för god praxis i valfrågor som antagits av Venedigkommissionen och mot den polska författningsdomstolens rättspraxis.
 - F. Den 14 april 2023 antog sejmen lagen om en statlig kommitté för utredning av rysk inblandning i Republiken Polens inre säkerhet mellan 2007 och 2022 (lagen om undersökningskommittén). Den 8 juni 2023 inledde kommissionen ett överträdelseförfarande, med tanke på att den nya lagen strider mot principen om demokrati, principerna om legalitet och förbud mot retroaktiv tillämpning av påföljder,

¹ EUT C 117, 11.3.2022, s. 151.

de allmänna principerna om rättssäkerhet och rättskraft, rätten till ett effektivt rättsligt skydd och rätten att inte åtalas två gånger för samma sak samt skyddet av tystnadsplikt samt kraven i EU-lagstiftningen om dataskydd. Den 16 juni 2023 antog sejmen ändringar av lagen om undersökningskommittén utan att väsentligt ändra den.

- G. Den 13 januari 2023 antog sejmen ändringar av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar. Den polska presidenten beslutade, innan han undertecknade lagen med dessa ändringar, att hänskjuta den till ”författningsdomstolen” för ett avgörande om dess förenlighet med landets konstitution. Den 15 februari 2023 beslutade kommissionen att väcka talan mot Polen vid Europeiska unionens domstol för överträdelse av EU-rätten som begåtts av ”författningsdomstolen” och genom dess rättspraxis. Den 5 juni 2023 bekräftade Europeiska unionens domstol återigen i mål C-204/21 att de polska nationella bestämmelserna om rättsväsendet strider mot rättsstatsprincipen.
- H. Den 17 juni 2022 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Polens återhämtnings- och resiliensplan, där det fastställdes flera delmål som bör vara ändamålsenligt genomförda innan den första ansökan om betalning lämnas in.
1. Europaparlamentet upprepar slutsatserna, farhågorna och rekommendationerna i sina tidigare resolutioner om Polen. Parlamentet fördömer den polska regeringens medvetna och systematiska åtgärder för att undergräva EU:s grundläggande värden från artikel 2 i EU-fördraget, särskilt rättsstatsprincipen. Parlamentet påminner om att den polska regeringen är ansvarig för att återställa efterlevnaden av EU-rätten och de värden som finns i artikel 2 i EU-fördraget.
 2. Europaparlamentet uttrycker djup oro över de ändringar av den polska vallagen som antogs strax före landets kommande parlamentsval som ska hållas 2023, och med tanke på att valet till Europaparlamentet kommer att hållas 2024. Parlamentet påpekar att ändringarna kan ha en diskriminerande effekt när det gäller gränserna för räkningen av röster från utlandsväljare, vilket riskerar att göra sådana röster ogiltiga. Parlamentet påminner om att Polens högsta domstols kammare för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter, som har valtviser inom sin jurisdiktion, inte kan betraktas som en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag i den mening som avses i stadgan och den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna. Parlamentet uppmanar med kraft de polska myndigheterna att anpassa sitt genomförande av val till de åtaganden som gjorts av medlemmarna i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) och till andra internationella skyldigheter och normer för demokratiska val. Parlamentet begär att inhemska bestämmelser anpassas till rekommendationerna från det begränsade valobservatörsuppdraget under 2019 från OSSE:s kontor för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (ODIHR) och Venedigkommissionens rekommendationer om vallagstiftning. Parlamentet uppmanar OSSE/ODIHR att anordna ett fullskaligt valobservatörsuppdrag inför det kommande parlamentsvalet i Polen. Parlamentet uppmanar kommissionen att skyndsamt bedöma huruvida de senaste ändringarna av den polska vallagen är förenliga med EU-lagstiftningen, att dela resultatet av denna bedömning med Europaparlamentet och att vidta lämpliga verkställighetsåtgärder om ändringarna visar sig vara oförenliga med EU-lagstiftningen.

3. Europaparlamentet välkomnar kommissionens påskyndade överträdelseförfarande avseende lagen om undersökningskommittén. Parlamentet uppmanar med kraft de polska myndigheterna att upphäva lagen eller åtminstone upphäva dess verkan till dess att Venedigkommissionen har avgett det brådskande yttrande som övervakningskommittén i Europarådets parlamentariska församling begärt och till dess att lagen har ändrats i enlighet med det yttrandet. Parlamentet uppmanar kommissionen att ta tag i överträdelseförfarandet så snart som möjligt om lagen fortsätter att gälla, särskilt genom att använda ett påskyndat överträdelseförfarande och ansöka hos Europeiska unionens domstol om interimistiska åtgärder.
4. Europaparlamentet påminner om sin ståndpunkt att Polens nuvarande ”författningsdomstol” är illegitim, saknar rättslig giltighet och oberoende och är okvalificerad att tolka landets konstitution, samt att dess yttrande om ändringarna av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar därför bör betraktas som ogiltigt. Parlamentet uppmanar kommissionen att gå vidare med sin rättstvist så snart som möjligt och att även ansöka hos Europeiska unionens domstol om interimistiska åtgärder i det pågående målet om ”författningsdomstolen”. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att snarast inleda ett överträdelseförfarande avseende det olagliga nationella domstolsrådet och alla domare som utses av det, särskilt de som utnämns till Högsta domstolens kammare för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter, som prövar valtviser.
5. Europaparlamentet uttrycker djup oro över att ändringarna av lagen om Högsta domstolen och vissa andra lagar, om de antas enligt de förslag som ligger framme, skulle ge Högsta förvaltningsdomstolen ett nytt mandat att handlägga disciplinära mål som rör domare utan att göra någon åtskillnad mellan domare som utnämns lagligen och de som utnämns av det illegitima nationella domstolsrådet. Parlamentet anser att dessa ändringar inte löser problemet med att det disciplinära systemet för domare i Polen inte följer EU-lagstiftningen.
6. Europaparlamentet beklagar på nytt att rådet inte gjort några meningsfulla framsteg med de pågående förfarandena enligt artikel 7.1 i EU-fördraget när det gäller Polen. Parlamentet konstaterar att kommissionens motiverade förslag av den 20 december 2017 är begränsat till sin omfattning, närmare bestämt att det endast rör situationen för rättsstaten i Polen i den strikta bemärkelsen rättsväsendets oberoende. Parlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att utvidga tillämpningsområdet för det motiverade förslaget om Polen genom att inkludera tydliga risker för allvarliga kränkningar av andra grundläggande värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget, särskilt demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna. Parlamentet upprepar sin uppmaning till rådet att reagera på all ny utveckling som påverkar rättsstatlighet, demokrati och grundläggande rättigheter. Parlamentet upprepar sin uppmaning till rådet att ta itu med rekommendationer inom ramen för detta förfarande.
7. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till kommissionen att fullt ut utnyttja alla tillgängliga verktyg för att ta itu med befintliga och potentiella överträdelser av de värden som fastställs i artikel 2 i EU-fördraget.
8. Europaparlamentet uppmanar med kraft kommissionen att avhålla sig från alla åtgärder eller uttalanden som kan antyda att det förekommit några icke-transparenta förhandlingar eller avtal som avgjort institutionernas officiella ståndpunkt. Parlamentet understryker att kommissionen har i uppgift att oberoende och objektivt bedöma hur väl

Polen efterlever delmålen och villkoren utan att äventyra demokratin, rättsstatsprincipen och de grundläggande rättigheterna. Parlamentet beklagar att man fått bristande information om kommissionens bedömning av hur väl de polska myndigheterna efterlever delmålen och villkoren, något som hämmar parlamentets möjligheter att utöva sin roll som budgetmyndighet och myndighet som beviljar ansvarsfrihet. Parlamentet uppmanar kommissionen att respektera parlamentets roll.

9. Europaparlamentet upprepar sin uppmaning till de polska myndigheterna att uppnå de delmål och mål som är kopplade till faciliteten för återhämtning och resiliens och genomföra alla relevanta domar från Europeiska unionens domstol och Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, så att EU-medlen når ut till folket i Polen.
10. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att lägga fram ett förslag om att inrätta ett EU-tekniklaboratorium för att övervaka eventuell användning av spionprogram inför eller under parlamentsval.
11. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet, kommissionen, medlemsstaternas regeringar och parlament, Europarådet, Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa samt Förenta nationerna.